

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS
PAŽYMA**

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS ATLIEKAŲ ĮSTATYMO NR. NR. VIII-787 4 STRAIPSNIO PAPILDYMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-1556“ PROJEKTO
(TAP NR. 19-713(2); TAIS NR. 19-3422(5))**

2019-07-23 Nr. NV-2141

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija.

2. Projekto tikslas – pateikti Seimui Vyriausybės išvadą – **iš esmės pritarti ir pasiūlyti tobulinti Seimo narės V. Vingrienės pateiktą Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo siūloma nustatyti maksimalius bendrus nepavojingų atliekų naudojimo energijai gauti ir atliekų deginimo pajėgumus - 500 000 tonų per metus.**

3. Dabartinė situacija - esami ir planuojami atliekų tvarkymo veiklų pajėgumai yra nustatyti Valstybinio atliekų tvarkymo 2014-2020 metų plane:

- 148 punktas nustato, jog planuojant atliekas naudoti energijai gauti, vadovaujamosi Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos, Nacionalinės klimato kaitos valdymo politikos strategijos, Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos, 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programos bei Nacionalinės šilumos ūkio plėtros 2015–2021 metų programos nuostatomis. Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje numatyta įgyvendinti strateginę iniciatyvą – naudoti komunalines atliekas šilumos (kartu gaminant ir elektros energiją) gamybai didžiuosiuose šalies miestuose arba prie jų. Jeigu pritrūktų esamų ir suplanuotų komunalinėms atliekoms deginti skirtų pajėgumų, kitos galimos komunalinių atliekų deginimo įrenginių vietos bus numatomos nacionaliniu lygiu.
- 149 punktas nustato, jog 2013 metais pradėta eksploatuoti pirmoji biokuro ir atliekų termofikacinė jėgainė Klaipėdoje. Jos projektinis kuro poreikis – 255 tūkst. tonų per metus, iš jų leidžiama panaudoti energijai gauti 180 tūkst. tonų po rūšiavimo likusių netinkamų pakartotinai panaudoti ir perdirbti energinę vertę turinčių komunalinių ir gamybos ar kitos ūkinės veiklos atliekų per metus. Vilniaus mieste planuojama energijai gauti panaudoti iki 160 tūkst. tonų ir (ar) Kauno mieste – iki 200 tūkst. tonų po rūšiavimo likusių netinkamų pakartotinai panaudoti ir perdirbti energinę vertę turinčių komunalinių atliekų per metus, įskaitant kietąjį atgautąjį kurą.

4. Projekto esmė – **siūloma iš esmės pritarti Įstatymo projektui, tačiau siūlyti Seimui jį tobulinti:**

- Įstatymo projekte **siūloma nustatyti apribojimus tik vienos rūšies atliekų**, t. y. nepavojingų atliekų naudojimo energijai gauti įrenginių, **bendrus pajėgumus**. Įstatymo projektu nesiūloma apriboti pavojingų atliekų deginimo įrenginių pajėgumų, nesiūloma nustatyti kitokio atliekų naudojimo (pavyzdžiui, atliekų rūšiavimo, apdorojimo ar perdirbimo) ar atliekų šalinimo bendrų pajėgumų, **nors Žiedinės ekonomikos dokumentų pakete kreipiamas dėmesys į visą atliekų tvarkymo hierarchiją** (prevenciją; paruošimą naudoti pakartotinai; perdirbimą; kitokį naudojimą; šalinimą). Atliekų tvarkymo pajėgumai planuojami atsižvelgiant į ekonominius, techninius ir aplinkosauginius reikalavimus, kurie gali keistis keičiantis ES direktyvų reikalavimams. Todėl **Įstatymo projekte turi būti nustatyti konkretūs kriterijai, kuriais vadovaujantis Valstybiniame atliekų tvarkymo plane būtų nustatomi atliekų tvarkymo įrenginių pajėgumai.**
- **siūlytina nustatyti kriterijus, kurie užtikrins Žiedinės ekonomikos pakete keliamų tikslų įgyvendinimą**, sudarys sąlygas efektyviam perėjimui į žiedinę ekonomiką, skatins atliekų prevenciją, pakartotinį panaudojimą ir perdirbimą bei užtikrins optimalius atliekų naudojimo energijai gauti ir šalinimo įrenginių pajėgumus, objektyviai įvertinant ir atsižvelgiant į susidarantį perdirbimui netinkamų atliekų kiekį. Atsižvelgiant į tai, **vietai Įstatymo projekte siūlomo keitimo, siūlytina pakeisti Atliekų tvarkymo įstatymą** papildant 26 straipsnį 2¹ dalimi, kurioje būtų numatyta, kad **Valstybiniame atliekų tvarkymo plane planuojant atliekų tvarkymo įrenginių pajėgumus turi būti vadovaujamosi šiais kriterijais:**

- 1) iki 2025 m. padidinti pakartotiniam naudojimui paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį tiek, kad jos sudarytų bent 55% atliekų (pagal svorį);
 - 2) iki 2030 m. padidinti pakartotiniam naudojimui paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį tiek, kad jos sudarytų bent 60% atliekų (pagal svorį);
 - 3) iki 2035 m. padidinti pakartotiniam naudojimui paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį tiek, kad jos sudarytų bent 65% atliekų (pagal svorį);
 - 4) ne vėliau kaip iki 2025 m. gruodžio 31 d. mažiausiai 65% visų pakuočių atliekų (pagal svorį) turi būti perdirbama;
 - 5) ne vėliau kaip iki 2030 m. gruodžio 31 d. mažiausiai 70% visų pakuočių atliekų (pagal svorį) turi būti perdirbama;
 - 6) ne vėliau kaip 2035 m. sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekis būtų sumažintas ir sudarytų ne daugiau kaip 5% ar mažiau visų susidarančių komunalinių atliekų (svorio).
- kadangi Įstatymo projekte siūlomi esminiai teisinio reguliavimo pakeitimai, **siūlytina nustatyti vėlesnę Įstatymo projekto įsigaliojimo datą, t. y. 2021 m. sausio 1 d.** [*Įstatymo projekte siūloma 2019 m. sausio 1 d.*], kad būtų užtikrinti teisėti lūkesčiai ir atitiktis Teisėkūros pagrindų įstatymui.

5. Derinimas:

- **suderinta be pastabų** su Konkurencijos taryba, Finansų ministerija, Aplinkos apsaugos agentūra, Ekonomikos ir inovacijų ministerija bei Europos teisė departamentu;
- Energetikos ministerija, aplinkos apsaugos departamentas, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos komunalininkų ir atliekų tvarkytojų asociacija, Lietuvos savivaldybių komunalinių įmonių asociacija, Pavojingųjų atliekų tvarkytojų asociacija, UAB „Toksika“, UAB „Lietuvos energija“, UAB „Fortum Klaipėda“ **pastabų nepateikė;**
- **lieka neatsižvelgta į Teisingumo ministerijos pastabą**, kad Projekte nėra atspindėtos nuostatos dėl atliekų naudojimo energijai gauti ir atliekų deginimo pajėgumų. Aplinkos ministerija pažymi, kad nutarimo projektu siūlomi kriterijai, kuriais vadovaujantis būtų planuojami atliekų tvarkymo įrenginių pajėgumai, atitinka Žiedinės ekonomikos pakete keliamus tikslus – atitinkamai jais vadovaujantis, tik tos atliekos, kurios negalės būti pakartotinai panaudojamos, perdirbamos arba pašalintos sąvartyne, galės būti panaudojamos energijai gauti atliekų deginimo įrenginiuose;
- **lieka atsižvelgta iš dalies į Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacijos pastabą** nesutinkant su Projekto 6 punktu siūlomais nustatyti griežtesniais kriterijais atliekų šalinimui nei yra numatyta Žiedinės ekonomikos pakete [t. y. iki 2035 m. sąvartynuose šalinamų atliekų kiekis turi būti sumažintas iki 10% ar mažiau visų susidarančių atliekų], taip pat pastabą dėl užduočių nustatymo savivaldybėms įgyvendinimo bei išliekančio neaiškumo, kaip bus užtikrinami užduočių vykdymui reikalingi perdirbimo pajėgumai. Aplinkos ministerija pažymi siektiną tikslą, kad sąvartynuose būtų šalinama tik 5% atliekų, o susidarančios atliekos būtų tvarkomos taikant aukštesnius prioritetus (*t. y. prevenciją, pakartotinį naudojimą, perdirbimą, kitą naudojimą*). Užduočių įgyvendinimo metodikos būtų apibrėžtinios poįstatyminiu teisės aktu, o prie Žiedinės ekonomikos pakete įtvirtintų tikslų įgyvendinimo ir pajėgumų kūrimo turės prisidėti visos suinteresuotos institucijos (valstybinės, gamybinės ir atliekų tvarkymo veiklą vykdančios įmonės).
- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pateikė tris **tikslinamojo pobūdžio** pastabas (tarp jų – dėl tikslingumo papildyti Projektą atskleidžiant, kaip Projekte numatomos priemonės turėtų apriboti atliekų deginimo įrenginių pajėgumus, t. y. pasiekti Įstatymo projektu siekiamus tikslus).

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatom – „82.3. užtikrinsime, kad Lietuvoje aplinkai ir sveikatai saugiu būdu būtų deginamos tik po rūšiavimo likusios, perdirbti netinkamos, bet energetinę vertę turinčios buitinės ir pramoninės atliekos;“.

Vėluojama pateikti Vyriausybės išvadą Seimui – 65 savaites (turėjo būti pateikta - 2018-04-25).

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina Projektą aptarus tarpinstituciniame pasitarime, svarstyti Vyriausybės pasitarime.

Vaidas Talačka, tel. +370 706 63722, el. p. vaidas.talacka@lrv.lt